

НИЧЕВА

ИЗБУШЕНО НЕБО Милене Јефтић Ничеве Костић

Сложену слику савремене југословенске ликовне сцене неоспорно, чине потпунијом ликовни догађаји с краја деведесетих - у Београду (Павиљон "Цвијете Зузорућ" и Вршцу ("Конкордија") - две репрезентативне изложбе Милене Јефтић Ничеве Костић.

Том приликом изложени радови-слике, цртеже, инсталације високих креативних домета, одржавали су сву комплексност и виталност Милениних дугогодишњих ликовних истраживања, представљаних, по правилу, у оквиру добро осмишљених, заокружених циклуса.

Урањајући у феномене природе, са потпуном саживљеношћу са њеним ритмовима, Милена је на тим делима остваривала пуну зрелост и пуноћу ликовног исказа, заснованог на равнотежи свих пиктуралних слојева који учествују у грађењу богатих пулсирајућих структура. Фрагменти из природе, из слике у слику - од крошње или жита до оранице, уздигнути до метафоре, дочаравају целину носећи одлике окружења из кога су издвојени. Нису само складан спој добро укомпонованих облика, већ су по себи склад.

По сличном принципу да фрагменти носи све формалне и садржинске особине целине (и обрнуто) Милена је осмишљавала и виртуалне поставке у изложбеним просторима остварујући аутентичан, интегрални амбијент, какав је доследно извела и у најновијем представљању публици у Земуну, у Галерији "Стара капетанија" изложбом "ИЗБУШЕНО НЕБО". (Под овим насловом изложен је део радова и у Галерији Културног центра Новог Сада.)

Са рафинираним сензибилитетом, који је одређује као аутентичног уметника склоног контемплативном, Милена, овог пролећа, са погледом у небо који је увек више од погледа, остварује најновију сликарску целину. Двдесетак радова рађених на паусу, дневничких записа насталих у априлу и мају, сведочанство су о тренуцима велике збње, страха, самоће, туге и немоћи пред фуриозним рушилачким таласом, који је претио да уништи сећања, нашу прошлост и будућност. У таквим околностима, између продорних сирена и заглашујућих детонација, Милена ступа у нову сликарску авантуру, замењујући класична сликарска средства и поступке новим, до тада не коришћеним, тражећи нове могућности израза у потпуно слободном дијалогу са изабраним материјалима-паусом, пигментима...остваривши кохерентан опус који се у потпуности надовезује са њена основна сликарска начела. На различите начине освајајући подлогу-транспарентну, гипку површину пауса-бушењем, цепањем, резањем, гуњањем, Милена остварује богато структуриране површине, које перфорирани, са урезима, као слободно лебдеће траке, у садејству са бојом и сенкама које образују зидовима потенцирају експресију дела/простора. Доминантним плавим пигментом наношеним слободним гестом или у широким плочама уједначене гаме са аплицираним златним листићима ко и метализираним прахом у циљу динамизирања површине Милена постиже разноврсне хроматске и тактилне ефекте. Широки је распон стања духа у којима су настајали ови радови. И "Изгребане звезде", или "Молитва" саздане од широких плошних плаветнила са дискретним у истом ритму искрицама злата или перфорација (да се наше средњовековно не заборави) и екстатични крик-засићене плаве у "РАСПУКЛОМ НЕБУ" + "НЕБЕСКИМ КРАСТАМА" учествују у обликовању сасвим изузетног амбијента високе комуникативности који, уз широк распон асоцијација допушта дискретан дијалог, утишан, какав је једино и могући у тренуцима најузвишенијих емоција.

Вера Виторовић

После изложбе у београдској Галерији 73, у Малом ликовном салону Културног центра Новог Сада, током друге половине октобра, излагала је колаже новосадска уметница Гордана Јанков. Колажи Гордане Јанков, без обзира на процесуално дуг или дужи период њиховог настанка, подједнако су набоја и обасјања. Уметничког, али и егзистенцијалног. Символичког, али и профаног. Јер, ма колико изгледали раздвојени и супротстављени - као *светлост и тама*, у једном тренутку Антика - Грчка и Рим, Византија и Србија, Ренесанса и Готика, Класицизам и Романтизам, Модерна и Постмодерна, морали су се усагласити, срести, прожети. Примери који су пред нама - различити су, премда подједнако репрезентативни уметничких поступака који имају и дугу традицију, ликовну, али и несумњиве литерарне предлошке. Од најпознатијих колажиста - Брака и Пикаса, до данас, дакле, од сликарског кубизма и надреализма, поступака монтаже, спонтаности, симултаности, читатности, који су обележили уметничке почетке и авангарде овог века, у књижевности, филму, позоришту, па и музици, до Гордане Јанков, начињено је безброј колажа, али још увек није испрпена могућност њихове комбинаторике, асоцијативности, султивности, увек подстицајне за најразличитије интерпретације.

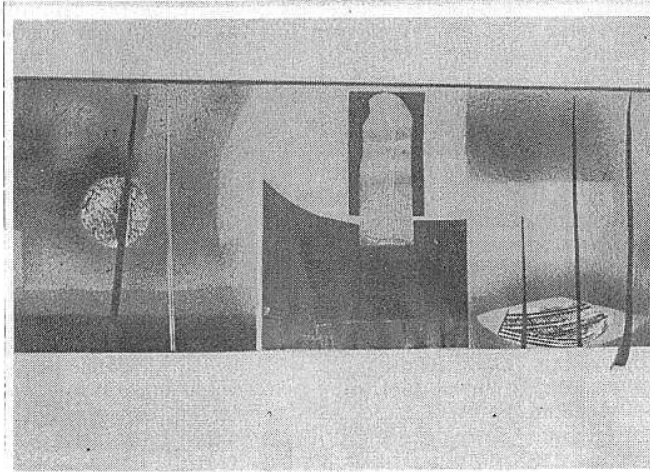
То су и одлике ових колажа, њихова истовремена патина и свежина. Фрагментарност, кроз крхотине, трагове, наговештаје, заводљиве у различитим правцима, али и целина, кроз континуитет, осмишљеност сваког детаља, његових наизглед удаљених смислова и веза. Поступци су стари, средства нова. Материјали, технологије. Спреј, али и кред. Новинска хартија, дакле штампа, али и фотокопир. Маказе и индиго. Али и цепање прстима. Још увек не и компјутер и неки од његових програма (Фотошоп, Пејнтбраш, итд.).

Црно-бели свет. Сиво. Само по себи контрастно. Али не и безбојно. Ту су и дискретни, ипак довољно наглашени потези бојом, углавном тамноплава, та боја дубине, бездна, бескраја, свемира. Али и друга, блага тонирања, жућкаста, или црвенкаста, на трагу флуида светлости, топлине, наспрам привидне хладноће, уздржаности, превасходно псеудокласицистичке декоративности, тих нимало беживотних портала, прочеља, кровова, прозора и врата, зидина и катедрала, цркава и манастира, скулптура, али и фресака, мртве природе.

У добу *цитатности* (или *Добу сумње*, како то вели Липовецки, преузимајући термин од Натали Сарот, исти термин, пре њега користи, у једном интервјуу, Данило Киш), ми не можемо да не приметимо, рецимо, неке цртеже са етрурских ваза, Дирерову графику, детаљ са старе српске фреске, већ поменути везу са поезијом, рецимо једног Константина Кавафија, али ту би могао бити и наш Иван В. Лалић, као и много шта другог, што нас може одвести у овде ипак не примерена литерарна, метафорична тумачења.

Ови колажи су и од ониричке грађе, понекад налик на сценографску скицу, потезом који их износи из таме позорнице која је, несумњиво, и велики изазов за нашу уметницу.

Зоран Ђерић

гордана јанков